

آیین نامه نحوه ی انتخاب و برکناری، شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیأت امنای

اماکن مذهبی و موقوفات

مصوب ۱۳۶۵/۲/۱۰ هیأت وزیران

ماده ۱- سازمان حج و اوقاف و امور خیریه می‌تواند به منظور حسن اداره اماکن مذهبی اسلامی از قبیل بقاع متبرکه و امثال آن و مؤسسات و انجمن‌های خیریه‌ای که اداره آنها به سازمان محول شده یا بشود و همچنین برای موقوفاتی که متولی ندارد با رعایت مفاد این آیین‌نامه در هر مورد هیأت امنایی انتخاب نماید.

ماده ۲- امین یا امنا با توجه به خصوصیات و اقتضای مورد در موقوفات فاقد متولی از دو تا پنج نفر و در اماکن متبرکه که از سه تا پنج نفر می‌باشند که از بین افراد معروف به امانت و متدین و متعهد محلی که حداقل دارای سواد خواندن و نوشتن بوده و توانایی انجام کار را داشته و حداقل ۲۵ سال سن باشند برای مدت سه سال انتخاب و با حکم سازمان حج و اوقاف و امور خیریه منصوب و تجدید انتخاب آنها بلامانع می‌باشند {می باشد}. نحوه تأیید صلاحیت افراد مزبور {به} وسیله سرپرست سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تعیین خواهد شد.

ماده ۳- تصمیمات امنای موقوفات و اماکن مذهبی که با اکثریت آرا اتخاذ شده باشد پس از تأیید اداره مربوط قابل اجرا است.

ماده ۴- امناء در امور محوله دارای مسئولیت مشترک بوده و اعضای هیأت‌های امنا اماکن مذهبی در اولین جلسه از بین خود یک نفر به عنوان رییس، یک نفر مسئول امور مالی و یک نفر منشی انتخاب نموده و به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل معرفی خواهند نمود.

ماده ۵- غیبت بدون عذر موجه هر عضو بیش از سه جلسه متوالی یا پنج جلسه متناوب در یک سال به عنوان کناره‌گیری از عضویت تلقی و در صورت ابراز عدم علاقه و یا

اقداماتی که موافق با مصالح مورد امانت نباشد به حکم سازمان حج و اوقاف و امور خیریه از این سمت عزل خواهد گردید.

تبصره - سازمان به موجب پیشنهاد اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل می تواند پس از فوت یا عزل و یا کناره گیری هر یک از امنا، امین دیگری را طبق مقررات این آیین نامه انتخاب نماید.

ماده ۶- هرگاه امینی در وظایف خود نسبت به اماکن مذهبی مرتکب تخلف شود بنا به تقاضای رییس اداره حج و اوقاف و امور خیریه یا قائم مقام او موضوع جهت رسیدگی در جلسه هیأت امنا مطرح و گزارش آن برای اتخاذ تصمیم به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه فرستاده خواهد شد.

تبصره - در صورت تشخیص خیانت اکثریت اعضای هیأت امنا، اداره حج و اوقاف و امور خیریه موظف است علیه آنان در دادسری محل اعلام جرم نموده و مراتب را به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه گزارش دهد. اعضای مذکور بلافاصله با ابلاغ کتبی سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تا تعیین تکلیف آنها از دخالت در مورد امانت ممنوع بوده و مکلفند فوراً حسابها و دفاتر مربوطه را به اداره حج و اوقاف و امور خیریه تسلیم دارند.

ماده ۷- وظایف امین و هیأت امنا به قرار زیر است:

الف - مراقبت کامل در حفظ مورد امانت.

ب - نگهداری اموال منقول و ثبت آنها با مشخصات کامل در دفاتر مربوطه.

ج - انجام تعمیرات لازم اماکن مذهبی و رسیدگی مرتب به وضع آنها.

د - نوسازی و احداث تأسیسات عمومی برای تأمین رفاه زوار و مراجعه کنندگان و ساکنان ناحیه.

هـ - تهیه طرح و برنامه های عمرانی و اتخاذ طرقی که مؤثر در پیشرفت کارهای اماکن مذهبی باشد.

و - طرح دعوی و دفاع از حقوق اماکن مذهبی و تعقیب دعاوی مطروحه له و علیه آنها و در صورت لزوم انتخاب وکیل برای انجام امور مذکوره.

ز - به ثبت رسانیدن اعیان و اموال غیرمنقول اماکن مذهبی و اخذ سند مالکیت به نام اماکن مذکوره.

ح - جمع آوری در آمد و نذور نقدی و جنسی و نگهداری وجوه اماکن مذکور در حساب مخصوص در یکی از بانکها.

ط - پرداخت مقرری‌های مصوب به خدام و کسانی که به نحوی از انحاء خدمت آنان در اماکن مزبور لازم باشد.

ی - پرداخت هزینه مربوط به بهای برق و آب، مکالمات تلفنی و سایر هزینه‌های ضروری و متعارف.

ک - اقدام مؤثر برای جلب کمک‌های علاقمندان جهت عمران، آبادی و توسعه اماکن مذهبی.

تبصره ۱ - صورت حساب و اسناد خرج باید مرتباً تنظیم و به وسیله رییس هیأت امنای نگهداری شود.

تبصره ۲ - در اماکن مذهبی که جزو آثار باستانی است هر نوع تعمیر و مرمت با اطلاع قبلی و نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور صورت خواهد گرفت.

تبصره ۳ - امین یا هیأت امنای موظفند پس از انجام هزینه‌های عمرانی و ضروری مندرج در شرح وظایف خود مازاد درآمد اماکن مذهبی را که جهت مشخصی برای مصرف آن تعیین نشده است با رعایت ماده ۵ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و برابر بودجه مصوبه به مصرف برسانند.

- چنانچه موقوفات فاقد متولی منصوص باشند و اداره ی آن به عهده سازمان اوقاف باشد، هیأت امنای منتخب سازمان مذکور می توانند دعوی تخلیه ی عین مستأجره را علیه مستأجر -به ویژه در جایی که قرارداد اجاره

فیمابین هیأت اماناء با مستأجر منعقد شده باشد- طرح نمایند. (برای مطالعه بیشتر رک: نظریه مشورتی ۷/۱۹۰۲-
(۱۳۸۴/۳/۲۲)

ماده ۸- (اصلاحی ۱۳۹۱/۸/۲۱) در صورتی که برای اماکن مذهبی امین یا هیأت اماناء انتخاب شده باشد می توان از محل وجوه موضوع ماده (۳۴) آیین نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه، متناسب با نحوه عملکرد امین یا هیأت امنای اماکن مذهبی و درآمد سالانه این اماکن، حق الزحمه ای به عنوان پاداش حسن امانت داری پرداخت نمود. میزان، نحوه و شرایط این پاداش سالانه، مشروط بر اینکه مجموع پرداختی از نصف مجموع دریافتی اداره حج و اوقاف و امور خیریه از همان مکان تجاوز ننماید، مطابق دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد رسید.

۱) هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۸/۲۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱/۵۶۰۴۹ مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۰ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به استناد تبصره (۱) ماده (۵) قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه -مصوب ۱۳۶۳- ماده (۸) آیین نامه نحوه انتخاب و برکناری، شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیأت امنای اماکن مذهبی و موقوفات، موضوع تصویب نامه شماره ۹۵۲۷۰ مورخ ۱۳۶۵/۲/۲۲ را اصلاح نمود.

۲) این ماده تا پیش از اصلاح توسط هیأت وزیران بدین شرح بود: «در صورتی که برای اماکن مذهبی امین یا هیأت امناء انتخاب شده باشد می توان از محل وجوه موضوع ماده ۳۴ آیین نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه به امین هر یک از اعضای هیأت امنای سالیانه حداکثر تا مبلغ سیصد هزار ریال به عنوان پاداش پرداخت نمود، مشروط بر این که مجموع پرداختی از نصف مجموع دریافتی اداره حج و اوقاف و امور خیریه از همان مکان تجاوز ننماید.»

ماده ۹- امین یا هیأت امناء موظفند در سه ماهه آخر هر سال، بودجه و برنامه اقدامات مربوط به مکان مذهبی را برای سال بعد تنظیم و پس از تأیید به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل تسلیم تا برای تصویب به اداره کل استان مربوط ارسال شود. هر گونه تغییرات بعدی در فصول و ارقام و بودجه یا برنامه و طرح های مصوب یا اصلاح آنها نیز باید به تأیید اداره حج و اوقاف و امور خیریه و تصویب اداره کل استان مربوطه برسد.

ماده ۱۰- امین یا هیأت امناء موظفند در فروردین ماه هر سال صورت هزینه و درآمدهای سال قبل را همراه اسناد مثبت و یک نسخه از بودجه مصوب برای رسیدگی و صدور مفصلاً حساب به اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل تسلیم دارند.

تبصره - چنانچه صورت هزینه و درآمدها ناقص باشد اداره حج و اوقاف و امور خیریه آن را برای تکمیل عودت داده تا پس از رفع نقص جهت اخذ مفصلاً حساب از اداره تحقیق اقدام کند.

ماده ۱۱- امین یا هیأت امناء موظفند عواید و هزینه‌های مربوطه را در دفاتر ممهور و شماره‌گذاری شده‌ای که از طرف اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل در اختیار آنها گذاشته می‌شود به طور مرتب و روشن ثبت نمایند.

ماده ۱۲- ایجاد مستحذات لازم برای سکونت و ایجاد تأسیسات عمومی از قبیل وضوخانه، لوله‌کشی آب، برق، راه و مراقبت در امر بهداشت از اهم وظایف امین یا هیأت امناء می‌باشد، پس از آن که تأسیسات مذکور به قدر کفاف به وجود آمد عایدات اماکن مذهبی صرف تعمیر و نگهداری آنها و ایجاد این قبیل تأسیسات برای ساکنان آبادی‌های مجاوز مذکور خواهد شد.

ماده ۱۳- امین و هیأت امناء و خدمه و کارکنان مجاز نیستند شخصاً وجه و یا جنسی به عنوان نذور و یا اهدایی و غیره دریافت دارند، لذا امین و هیأت امناء موظفند صندوق و یا محفظه‌های فلزی قابل اطمینانی که ممهور به مهر مشخص باشد در محل نصب و در اوقات معینی با حضور نماینده اداره حج و اوقاف و امور خیریه آنها را باز و موجودی را با تنظیم صورت جلسه به حساب بانکی منتقل نمایند. برای نذور جنسی امین یا هیأت امناء قبوضی در دو رنگ سفید و آبی با شماره متوالی چاپ و مشخصات کامل این قبیل هدایا را در آنها نوشته، نسخه سفید را به اهدا کننده تسلیم و نسخه آبی را نگهداری خواهند نمود.

تبصره - مسئولیت نگهداری کلیه صندوق نذور و ضریح و مهر امین و هیأت امناء و قبوض و اسناد و دفاتر به عهده هیأت امناء و امین خواهد بود.

ماده ۱۴ - برای آن که حساب دریافت و پرداخت‌های اماکن مذهبی اسلامی بر مبنای روشنی استوار شود برای کلیه این قبیل اماکن متبرکه با معرفی اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل حسابی از طرف امنا نزد یکی از بانک‌ها افتتاح تا درآمدها کلاً در آن حساب متمرکز و پرداخت‌ها نیز به وسیله چک صورت گیرد، چک‌های صادره عموماً با دو امضای امین یا رییس هیأت امنا و حسب مورد نماینده اداره حج و اوقاف و امور خیریه خواهد بود و در صورتی که رییس هیأت امنا به علی در محل نباشد عضو دیگری از هیأت امنا به جای او تعیین و معرفی خواهد شد.

تبصره - امین و هیأت امنا موظفند صورت درآمد و مخارج هر ساله را همراه با اقدامات انجام شده در آخر سال با امضای امین و کلیه اعضای هیأت امنا حسب مورد و رییس اداره حج و اوقاف و امور خیریه برای اطلاع عامه منتشر سازند.

ماده ۱۵ - در مواردی که فروش هدایای جنسی و اموال منقول زاید بر احتیاج یا غیر قابل استفاده اماکن مذهبی لازم باشد باید علت فروش با مشخصات کامل اشیا از طرف امین یا هیأت امنا صورت جلسه شود و پس از تأیید کتبی آن از طرف اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل به طریق مزایده حضوری در معرض فروش قرار گیرد. اشیا که احتیاج به اظهار نظر کارشناس دارد باید قبلاً نظر کارشناس یا خبره محلی نسبت به فروش و بهای آنها جلب شود. ولی فروش اشیا باستانی باید به تصویب سازمان میراث فرهنگی کشور برسد.

تبصره ۱ - کمیسیون مزایده از امین یا رییس هیأت امنا و صندوق‌دار یا یکی از اعضای هیأت امنا به انتخاب خود هیأت و نماینده اداره حج و اوقاف و امور خیریه تشکیل می‌شود و اختیارات آن مانند اختیارات کمیسیون مزایده موضوع آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه خواهد بود.

تبصره ۲ - بهای فروش اشیا مذکور و سپرده‌های ضبطی مربوط به آنها باید جزو عواید به حساب مکان مذهبی در بانک منظور گردد.

ماده ۱۶ - نوسازی اماکن مذهبی و تعمیرات و خرید اموال و اثاثیه آنها از طریق مناقصه و یا استعلام بهاء صورت خواهد گرفت، مگر آنکه مقتضیاتی موجب ترک مناقصه شود و اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل آن را تأیید نماید.

تبصره - در صورتی که مبلغ هزینه‌های این ماده بیش از ده میلیون ریال باشد کسب نظر اداره کل حج و اوقاف و امور خیریه استان مربوطه ضروری است.

ماده ۱۷- در مواردی که اماکن مذهبی دارای موقوفاتی باشند که تمام یا قسمتی از درآمد آنها باید در محل به مصرف برسد، می‌توان متولی موقوفه را به عنوان یکی از اعضای هیأت امناء انتخاب و مصرف قسمت مذکور از درآمد موقوفه که اختصاص به اماکن مذهبی مزبور دارد با نظارت هیأت امناء صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۸- امین یا هیأت امنایی که برای موقوفاتی فاقد متولی انتخاب می‌شوند موظفند بر طبق مقرراتی که قانوناً بر عهده متولی و حسب مفاد وقف‌نامه و در صورت فقدان وقف‌نامه طبق سیره جاریه انجام وظیفه نمایند. حدود اختیارات و مسئولیت‌های آنها علاوه بر مقررات این آیین‌نامه به نحوی است که در قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و آیین‌نامه‌های مربوطه برای متولی در نظر گرفته شده است.

ماده ۱۹- حق الزحمه امین یا هیأت امناء موقوفه با در نظر گرفتن عواید و میزان کار به وسیله سازمان تعیین می‌شود و در هیچ مورد مجموع پرداختی نباید از نصف حق التولیه مقرر در وقف‌نامه تجاوز نماید.

ماده ۲۰ - سازمان در کلیه اعمال امین یا هیأت‌های امناء نظارت داشته و موظف است که در حسن انجام وظایف آنان مراقبت کامل نماید.